

Posudek oponenta magisterské diplomové práce

Název práce: **Burial Rites and Social Structure of the Maros culture in Northern Serbia**

Autor: Aleksandra Jovanović

Studijní program: N7109 Archeologie

Studijní obor: Archeologie

Cílem práce A. Jovanović je interpretace pohřebního ritu kultury Maroš především z hlediska genderové identity a asociovaného sociálního statusu. Interpretace byla provedena na základě analýzy publikovaných i doposud nepublikovaných pohřebišť.

V anotaci autorka ohlašuje nový pohled na pohřební ritus dané kultury. K tomu, aby tento cíl splnila, potřebuje vybudovat základ v jasně definované metodice analýzy, která umožní adekvátní interpretaci. Metodika práce by měla vycházet z přehledu přístupů ke studiu pohřebního ritu, jejich kritického zhodnocení a vymezení vlastní metodologické pozice v kontextu bádání. Ani přehled přístupů ke studiu pohřebního ritu, ani zevrubně pojednána metodická kapitola ovšem není součástí předložené práce. V úvodních kapitolách najdeme pouze přehled o dějinách bádání kultury Maroš a charakteristiku její materiální náplně s důrazem na doklady pohřebních praktik.

Metodická kapitola *Method and material* nevyjasňuje podstatné rysy autorčina uchopení tématu. Nedožíváme se, u kterých lokalit pracovala pouze s publikovanými údaji, u kterých s primární dokumentací archeologického výzkumu či přímo s archeologickými nálezy? Jak koncipovala deskripční systém a z jakého důvodu? Vyplyvá struktura její databáze z důsledků nějakých teoretických hypotéz o vztahu mezi postavením jedince ve společnosti a pohřebním ritem, nebo se jedná o čistě empirický popis? Jaký koncept vztahu mezi hrobovou výbavou a sociálním statusem zvažuje? Je pro ni vůbec pojem sociální status nosným antropologickým konceptem pro studium vztahu mezi pohlavími? Jak statisticky popisuje asociace atributů pohřebního ritu? Jaké metody statistického usuzování používá, aby zjistila, zda nejsou pozorované rozdíly v datech náhodné? Žádná z těchto otázek není v metodické kapitole řádně exponována. Některé metodicky relevantní informace jsou roztroušeny v dalších kapitolách.

Zvláště pojmenovaná kapitola *Bronze Age in Europe* je více než torzovitou jednostránkovou ochutnávkou témat jako je chronologie počátku doby bronzové, kulturní podobnosti a kontakty mezi vybranými regiony, sociální struktura doby bronzové (s vytrženým odkazem na Friedovo neoevolucionistické vývojové členění společností dle komplexity). Co bychom si měli odnést z této kapitoly pro pochopení následující analýzy je zcela nejasné.

Díky nejasné odpovědi na otázky co, jak a proč autorka analyzuje, zůstává samotná analýza značně zastřená. Např. v kapitole *The Maros culture funerary program* nemáme jasno, jestli autorka již vyhodnocuje (dle formulací to často tak vypadá, přestože kapitola *Results of*

analysis teprve následuje), nebo pouze popisuje formální variabilitu jako základ formalizovaného deskripčního systému.

Kapitola *Results of analysis* je značně matoucí. Měla by přinést výsledky autorčiny analýzy. Ty ale není možné jasně odčlenit od výsledků jiných autorů zabývajících se stejnou problematikou. Kapitola se tak tváří spíše jako diskuze než výsledky. Osou kapitoly je popis jevů na pohřebišti Mokrin, které bylo zevrubně publikováno včetně interpretace variability pohřebního ritu. Očekával bych, že se autorka opře spíše o novější a nedostatečně publikované lokality – Ostojićevo, jejichž zpracováním by mohla přinést nové poznatky. Místo toho je na závěr kapitoly Ostojićevo věnována krátká podkapitolka, která je uvedena slovy „*Ostojićevo deserves a brief separate mention as it was not taken into consideration in analysis and interpretations of the Maros society by majority of scholars*“ (s. 53).

Konstatované výsledky nejsou jednoznačně statisticky podloženy. Autorka mapuje jednotlivé jevy pohřebního ritu. Na jejich vícerozměrnou asociaci, která by poukázala na to, do jaké míry byl pohřební ritus „normativní“, a co tuto normativnost konstituovalo, rezignuje. Zajímavé je, že přiložená databáze obsahuje data pouze z pohřebiště Mokrin.

Kapitola *Discussion* nakonec vyjevuje charakter práce. Systematicky porovnává interpretace několika autorů, kteří se věnovali pohřebnímu ritu ve starší době bronzové. Postoj autorky založený na vlastní analýze zde nenajdeme. Kdyby byla základem práce vlastní analýza, tak by tato kompilace stála jako solidní vhled do současného stavu poznání v úvodu práce a autorka by díky ní mohla jasně stanovit, co může být jejím příspěvkem do diskuze, a jaké prostředky zvolit, aby takového cíle dosáhla. Protože se však jedná principiálně o práci kompilační, která pouze vytváří dojem, že je postavena na vlastní analýze, tak je tato kapitola jejím logickým vyvrcholením. Hlavní problém práce vidím v tomto zmatení.

Přes významné strukturní nedostatky práci doporučuji k obhajobě a jako hlavní téma obhajoby navrhuji otázku, co je přínosem předložené práce.

V Hradci Králové dne 16. 5. 2016

Richard Thér